

Lausunto hallituksen esityksestä kalastuslaiksi

Pyynnöstänne (MMMO22:00/2008) annan lausuntoni hallituksen esityksestä kalastuslaiksi. Lausunnossa keskityn ammattikalastajana lähinnä yritystoimintaani koskeviin pykäliin. Lausunnossa on kirjoitettu kursiivilla esityksen suorat lainaukset ja normaalitekstinä lausuntoni.

49 § Kaupalliseen kalastukseen tarkoitettut pyydykset ja pyyntimenetelmät

Ainoastaan kaupallisilla kalastajilla ja heidän lukuunsa toimivilla on kaupallista kalastusta harjoittaessaan oikeus käyttää kaupalliseen kalastukseen tarkoitettuja pyydyksiä. Näitä pyydyksiä ovat trooli ja isorysä sekä pyynti- tai venekuntaa kohden yleisellä vesi-alueella meressä ja talousvyöhykkeellä koukkupydyys tai koukkupydykset, joissa on enemmän kuin yhteensä 100 koukua sekä verkot, joiden yhteispituus on enemmän kuin 300 metriä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja kiellettyjä kalastusvälineitä eivät muut kuin kaupalliset kalastajat tai heidän lukuunsa toimivat saa säilyttää veneessä tai pitää muutoin käsillä siten, että ne ovat pyyntiä varten helposti käsillä.

Kaupallisten kalastajien ja heidän lukuunsa toimivien on viranomaisen tai kalastuksen-valvojan sitä pyytäessä todistettava oikeutensa käyttää 1 momentissa tarkoitettuja pyydyksiä tai pyyntimenetelmiä. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan säätää tarkemmin kaupalliseen kalastukseen tarkoitettujen pyydysten teknisistä ominaisuuksista.

Lain perustelut

Kaupalliseen kalastukseen tarkoitetuiksi pyydyksiksi määriteltäisiin lain 49 §:ssä trooli ja isorysä sekä pyynti- tai venekuntaa kohden yleisellä vesialueella meressä ja talous-vyöhykkeellä koukkupydyys tai -pyydykset, joissa on enemmän kuin yhteensä 100 koukua sekä verkot, joiden yhteispituus on enemmän kuin 300 metriä. Troolin ja isorysän käyttöoikeuden rajoitus koskisi siten kaikkia vesialueita. Vene- ja pyyntikuntakohtaiset koukkupydyys- sekä verkkorajoitukset koskisivat ainoastaan Suomen talousvyöhykettä sekä yleistä vesialuetta meressä.

Lausuntoni 49§:stä

Kaupalliseen kalastukseen tarkoitettujen pyydysten listaan tulee lisätä myös nuotta. Mikäli rantakalailtoihin halutaan nuotanvetoa ja saalis halutaan niissä syödä, voidaan ko. palvelut kyllä tilata ammattikalastajalta. Nuotta on tehokas pyydys, jonka käytön salliminen harrastuskalastuksessa on ristiriidassa kalakantojen kestävän ja järkevän käytön suhteen. Nuottaamalla tapahtuva hoitokalastuskin voidaan ja tulee toteuttaa ammattilaisen työnä. Tältäkin kantilta katsottuna esim. osakaskuntien ja kyläyhteisöjen omistamien nuottien käytön salliminen harrastusmielessä on ristiriitainen.

Suurten, yli 100 koukun ja yhteispituudeltaan yli 300 m verkkomäärien käyttöä sisävesillä ei myöskään tule lähtökohtaisesti sallia harrastuskalastajille, kuten se nyt on ko. lakipykälään muotoiltu (kts. HE 49§ perustelut). Sisävesillä harrastuskalastajilta tulee kieltää yli 160 m (3kpl*60m verkkoja/6 kpl* 30m verkkoja) verkkomäärien käyttö kaikilla vesialueilla, sillä muutoin se on pahasti ristiriidassa vesialueiden järkevän käytön suhteen. Samoin se on ristiriidassa yhdenvertaisuusperiaatteen kanssa (sisävesi vs. merialue). Samalla se on ristiriitainen 90 § kanssa, sillä päiväsaaliit 6 kpl* 60m/12 kpl*30m verkolla ovat liian suuria harrastajan yksityistaloudessa käytettäväksi, jopa merialueella. Lisäksi harrastajalla on kyllä vara käydä katsomassa välillä tyhjiäkin verkkoja ja pyydyksiä, mutta ammattikalastajalla ei siihen ole vara.

Tässäkin merialueen toimijoita kohdellaan eri tavoin kuin sisävesien toimijoita. Onko harmaan talouden harjoittamien siten suurilla pyydysmäärillä ja tehokkailla pyyntimenetelmillä sisävesialueilla jotenkin sallittavampaa kuin merialueella?

Näiden em. perusteluideni johdosta 49 § tulee muotoilla seuraavasti:

Kaupalliseen kalastukseen tarkoitettuja pyydyksiä ovat trooli, nuotta, isorysä sekä pyynti- ja venekuntaa kohden koukkupydyys tai koukkupydykset, joissa on enemmän kuin yhteensä 100 koukkuja sekä verkot, joiden yhteispituus on enemmän kuin 160 metriä.

90 § Saaliin ensimyynti

Saaliin ensimyyntinä pidetään kauppaa, jossa kala myydään ensimmäisen kerran sen saaliiksi saamisen jälkeen. Muut kuin kaupalliset kalastajat eivät saa harjoittaa sisävesiltä kalastamansa tai lukuunsa kalastetun saaliin ensimyyntiä lukuun ottamatta yhtä enintään viiden kilon erää vuorokaudessa, joka myydään suoraan lopulliselle kuluttajalle. Merialueelta saadun saaliin ensimyyntistä ja sen rajoituksista säädetään Euroopan unionin lainsäädännössä ja sen toimeenpanemiseksi annetussa kansallisessa lainsäädännössä.

Lain perustelut

Pienen määrän myynti sallittaisiin, jotta tavanomainen naapurille tai tuttaville tapahtuva vähäinen myynti olisi jatkossakin mahdollista. Tämä ei vaikuttaisi valvontaan, eikä oleellisella tavalla kaupallisten kalastajien toimintaedellytyksiin, koska myynti olisi sallittua vain lopullisille kuluttajille. Kauppaan ja ravintoloihin tapahtuva myynti jäisi kokonaan kiellon piiriin.

EU:n kalastuksen valvonta-asetuksen 1224/2009 mukaan merialueelta virkistyskalastuksesta saatujen saaliiden kaupan pitäminen on kielletty. Tätä EU-lainsäädännöstä tulevaa ehtoa koskeva maininta sisältyy pykälän 3 momenttiin. Vain kaupalliset kalastajat ovat siten oikeutettuja harjoittamaan meri-alueelta saamansa saaliin ensimyyntiä. Säännöksen valvontaa vaikeuttaa se, että sisävesiltä vapaa-ajankalastuksessa pyydettyä kalaa, kuten kuhaa, voidaan myydä esimerkiksi tukkukauppaan. Tämä heikentää myös kalatuotteiden jäljitettävyyttä. Myös kaupallisten kalastajien toimintaedellytysten ylläpitäminen yhdenvertaisella tavalla edellyttää, että vapaa-ajankalastuksesta saatua saalista ei esiintyisi rannikkoalueen eikä myöskään sisämaan kalakaupassa. Yhdenvertaisuusperiaatteen mukaisesti esitetään säädettäväksi vapaa-ajankalastuksesta saatavien saaliiden myyntikieltoperiaate myös sisävesille.

Perustuslain 6 §:n mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan muun henkilön liittyvän syyn perusteella. Perustuslain 6 §:n tarkoittamana muuna syynä pidetään myös esimerkiksi henkilön asuinpaikkaa. Yhdessä kalan myyntikiellon kanssa sääntelyllä pyritään ehkäisemään harmaata taloutta, edistämään kalastuselinkeinojen edellytyksiä, parantamaan myytävän kalaraaka-aineen laatua ja saatavuutta.

Lausunto 90 §:stä

Hallituksen esityksen 90§ on ristiriitainen suhteessa muihin esityksen pykäliin ja perusteluihin. Esitys on myös selkeästi ristiriidassa EU:n kalastuksen valvonta-asetuksen 1224/2009 (V luku, 55 artikla, 2. kohta) kanssa. Ko. pykälän mukaan virkistyskalastuksesta saatujen saaliiden kaupan pitäminen on kielletty. Kyseisessä pykälässä ei eritellä mitenkään sisävesiä tai merialuetta.

Lisäksi em. hallituksen esityksessä ko. muodossaan suojattaisiin harmaan talouden harjoittamista lailla. Harrastajat, jotka myyvät kalaa ”pieniä” määriä naapurille tai tuttavalleen ” eivät pysty eivätkä viitsi ilmoittaa niitä verotettavana tulonaan. Tämä siitä syystä, ettei heillä ole niistä ensinkään kirjanpitoa ja vuoden lopulla ei ilman kirjanpitoa voi muistaa, mitä on myyty, milloin ja kenelle. Näin ollen toiminnasta tulee hyvin helposti harmaan talouden harjoittamista. Mikä sitten on pieni erä? Viisi kiloa rapuja päivässä on mielestäni aika suuri erä harmaan talouden harjoittajalle. Yleensä rapuja lisäksi myydään kappale kauppana, joten jääkö rapujen myynti siten edelleen vapaaksi harmaan talouden harjoitukselle? Sitäkään ei tule sallia.

Pykälässä ei myöskään mainita missä muodossa tuo kalakilomäärä on. tällöin voidaan myydä esim. kuhafilettä se viisi kiloa päivässä (joka on siis pyöreänä kalan painona yli kymmenen kiloa kalaa). Tämän myyntiarvo on vähittäiskaupan hinnalla (n. 30 €/kg) laskettuna (5 kg* 30 €/pv) noin 150 €/pv. Onko se pieni summa verottomana tulona joka työpäivä (30€*5 kg*24pv= 36 000 €/v)? Vai sovitaanko, että ammattikalastajatkin saavat myydä yhdenvertaisuuden nimissä viisi kiloa kalaa/pv *verottomana*? Ja ravustuskaudella myös ne ravut siihen lisäksi verottomana myyntitulona, koska niitähän ei mainita tuossa lainkaan. Lisäksi: kuka valvoo, ettei harrastaja myy yli viittä kiloa/pv suoraan kuluttajalle? Myydään ensin torilla aamupäivä 5 kg ja siirrytään iltapäivällä ovelta ovelle (”naapureille”) kauppaan myymän loput. Kukaan ei kykene sitä valvomaan.

Kuten tuossa yhdenvertaisuus periaatteessa todetaan, niin miksi sitten sisävesillä asuvat ammattikalastajat ja harrastuskalastajat asetetaan kalan ensimyyntin suhteen eriarvoiseen asemaan? Sisävesillä siis voidaan myydä viisi kiloa, mutta merialueella ei yhtään? Mielestäni tämä nollatoleranssi tulee koskea yhdenvertaisuuden perusteella myös sisävesiä, sillä asuinpaikastahan ja alueestahan tässä on loppujen lopuksi vain kyse.

Lisäksi pykälä on ko. muodossaan ristiriidassa kaupallisen kalastuksen määritelmän kanssa, jos edes pieni osa myydään saaliista: 4§, 18 mom. *Kaupallisena kalastuksena pidettäisiin toimintaa, jossa kalaa pyydetään myyntitarkoituksessa tai jossa pyydyt kalat tai osa niistä myydään.* Eikö tuo viidenkilon loppukäyttäjälle myyjä ole silloin kaupallinen kalastaja?

Näiden em. perusteluiden vuoksi 90§ 2. ja 3. mom. tulee muotoilla seuraavasti:

Muut kuin kaupalliset kalastajat eivät saa harjoittaa kalastamansa tai lukuunsa kalastetun/pyydetyn saaliin ensimyyntiä. Virkistyskalastuksesta saatujen saaliiden kaupan pitäminen on kielletty.

Muuta huomioitavaa:

Mikäli kalatalousalueen kokouksen ja hallituksen äänimäärä jako ja muodostus menee 25, 27 ja 32 pykälissä esitetyllä tavalla, ammattikalastajilla ei käytännössä ole juurikaan sanavaltaa milloinkaan. Tällöin esimerkiksi tilanteessa, jossa tulee kiista suuren yli 1000 ha osakaskunnan alueella tapahtuvan kalastuksen lupa-asioista, tulee aina sellainen kiista, josta ei tulosta voida saada edes kalatalousalueen kautta, koska kalastajilla ei ole välttämättä lainkaan hallituspaikkaa eikä riittävää äänioikeutta kalatalousalueen kokouksessa. Näin ollen he eivät myöskään voi osallistua mitenkään etujaan koskevaan paikalliseen/alueelliseen päätöksen tekoon. Tällöin nämä kiistat joudutaan aina alistamaan ELY-keskuksen päätöksen alle. Tai tilanteessa, jossa käsitellään kalastajan toiminta-alueen käyttö- ja hoitosuunnitelman sisältöä koskien kaupallista kalastusta. Tämä lisää kalastajan, kalastusalueen ja ELY-keskuksen työmäärää ja kustannuksia. Lakiin tulee kirjata velvoite pyytää lausunto käyttö- ja hoitosuunnitelmasta myös kaupallisen kalastuksen järjestöiltä sekä velvoite ottaa lausunnot myös huomioon suunnitelman toteutuksessa. Pykälissä mainitut ääniosuudet/edustaja kalatalousalueen kokouksessa ovat käytännössä haasteellisia ja hitaita toteuttaa äänestystilanteen sattuessa. Tämän vuoksi äänimäärän jako tulisi olla mies ja ääni kalatalousalueen kokouksessa. Lisäksi kukin osakaskunta saisi lähettää kokoukseen yhden edustajan. Kalatalousalueen kokouksessa jokaisella alueella toimivalla kaupallisella kalastajalla tulisi olla yksi ääni. Tällöin tilanne olisi yhdenvertainen ja yksinkertainen toteuttaa myös äänestystilanteessa, vaikkakin vesialueen omistajilla olisi edelleen äänenemmistö. Näin kalastajat voisivat vaikuttaa hieman nykyistä paremmin oman elinkeinonsa toimintaympäristöön ja kannustaisi paremmin nuoria kalastajia alalle, kun kalastajakin voisi edes teoriassa vaikuttaa yrityksensä toimintaympäristöön ja siten myös yrityksen menestymismahdollisuuksiin sekä kalatalouden työllisyyteen/työllistävyyteen.

Saarijärvellä 8.1.2014

Juha Piilola

Tmi Kalatalouspalvelut Piilola

